

מי באמת גדול?

בתקופת אלול, רבים מאתנו משתדלים יותר. מקבלים על עצמם קבלות טובות, עובדים על המידות, מתחזקים בלימוד, בתפילה או בין אדם לחברו.

במשך השנים פגשתי לא מעט אנשים שעבדו קשה מאוד על עצמם. לאחר תקופה של מאמץ, הם אמרו לי בכאב: "אני משקיע כל כך הרבה, אבל נראה שאיש אינו מבחין בכך. אין שום סימן שהעבודה שלי באמת חשובה. אולי כל מה שאני עושה אינו משמעותי כפי שחשבתי".

נדמה לי שאחת הסיבות לתחושה הזאת היא שאנו רגילים למדוד את עצמנו באמצעות תגובת הסביבה. כאשר אין מחמאות, אין הערכה ואין מי שמספר לנו עד כמה השתנינו – אנחנו מתחילים לחשוב שאולי גם אין הרבה ערך למה שעשינו.

אבל יש כאן שאלה שכמעט איננו שואלים את עצמנו: מי בכלל קבע שכך מודדים אדם? מי החליט שכבוד, פרסום, מעמד או הערכה מן הסביבה הם המבחן לגדלותו של אדם?

יש אדם שאינו טיפש. אינו עצלן. אינו אדם חסר ערך. אבל הוא פשוט אינו יודע למשוך תשומת לב. הוא עובד, לומד, משתדל לעשות את רצון ה', ובכל זאת חי בתחושה שאיש אינו מבחין בו. לא מדברים עליו. לא מתפעלים ממנו. לא מחפשים את קרבתו. ולאט לאט מתחילה לחלחל מחשבה מסוכנת: אם איש אינו מתפעל ממני, כנראה שאין הרבה ממה להתפעל.

זו איננה תחושה נדירה. כולנו רוצים שיעריכו אותנו. משהו בתוכנו מבקש שיראו אותנו ויכירו בערכנו. וכאשר זה אינו קורה, קל מאוד להתחיל להרגיש קטנים יותר.

נקודת המפנה מתחילה כאשר אנו מפסיקים לשאול כיצד נזכה ליותר הערכה, ומתחילים לשאול מהו הסרגל הנכון למדוד בו את ערכנו.

ראיתי מובא בשם החוזה מלובלין זי"ע ששאל: מה עדיף – אדם גדול שאינו תמים, או אדם תמים שאינו גדול? והשיב בדרך נפלאה. כאשר אדם בא לבצוע על הפת, ומונחות לפניו שתי כיכרות, אחת גדולה אך פרוסה, והשנייה קטנה אך שלמה, ההלכה היא שמברכים דווקא על השלמה. למדנו מכאן שלפעמים השלמות חשובה מן הגדלות.

ובכל זאת, נדמה שאנחנו רגילים למדוד בני אדם דווקא לפי הגודל, בעוד שהתורה מלמדת אותנו להביט תחילה על השלמות. אנחנו חיים בעולם שמעריך את מה שנראה לעין: אנשים גדולים, מצליחים, מפורסמים, בעלי השפעה.

אבל שמואל הנביא כבר שמע מפי הקב"ה משפט שמסוגל לשנות את כל דרך ההסתכלות שלנו: **"כי האדם יראה לעיניים, וה' יראה ללבב"**.

האדם רואה את מה שבולט. הקב"ה רואה את מה שמסתתר.

האדם רואה את התוצאה. הקב"ה רואה את הדרך.

האדם רואה את ההצלחה. הקב"ה רואה כמה היה קשה להגיע אליה.

האדם רואה את הבמה. הקב"ה רואה את המאמץ, את היגיעה ואת ההתמדה שהושקעו גם כשאיש לא ראה, ולא מחא כפיים.

לאור הדברים הללו, אפשר להבין היטב את דברי חז"ל (פסחים נ, א). כאשר בנו של רבי יהושע בן לוי שב מעולם האמת, שאל אותו אביו מה ראה. הוא השיב שראה עולם הפוך: העליונים כאן היו שם למטה, והתחתונים כאן הם שם למעלה. אמר לו אביו: לא עולם הפוך ראית, אלא "עולם ברור ראית".

פעם הוזמנתי להרצות בבית ספר. המנהלת, בתו של האדמו"ר מסקולען זצ"ל, סיפרה לי סיפור ששמעה מאביה. יהודי נכנס אליו להתייעץ על הצעת שידוך לבתו, ותוך כדי הדברים אמר: "הם אנשים פשוטים". שאל אותו הרבי: "הם שומרי שבת?", "בוודאי". "אם כך", הגיב הרבי, "להם אתה קורא אנשים פשוטים?!"

מאז ששמעתי את הסיפור הזה, אני חושב הרבה על הביטוי **"אנשים פשוטים"**.

פשוטים בעיני מי? מפני שאינם מפורסמים? מפני שאינם עומדים בראש מוסדות? מפני שאינם נואמים גדולים? מפני שאין עליהם כתבות בעיתונות? או מפני שפשוט אין מי שמספר את סיפורם? אולי בעינינו הם פשוטים. אבל מי אמר שכך הם נראים גם בשמים?

יש יהודי שאני מכיר. בגדיו בלויים ומרופטים, והוא ישן לעיתים במקומות מוזנחים. רוב האנשים רואים בו עוד חסר בית. אבל אני רואה אדם אחר.

פעם עמדתי לידו כשבירך על מאכל. כל גופו רעד מרוב מאמץ לכוון בכל מילה. באחת השיחות סיפר לי שקיבל ירושה גדולה מאמו, אך ויתר עליה כולה לטובת אחותו. "אני לא צריך את הכסף", אמר בפשטות. "הלימוד מספיק לי".

הוא כבר סיים את הש"ס יותר מפעם אחת.

כשהזמנתי אותו לשמחות המשפחתיות שלנו, היה מגיע עם כרך גדול של שוטנשטיין, ובין מנה למנה היה יושב בפינה ולומד.

אינני יודע כמה תורה הוא יודע. אינני יודע לאילו מדרגות הגיע. אבל דבר אחד אני יודע. בכל פעם שאני פוגש אותו, אני נזכר כמה קל לטעות בבני אדם. כמה קל לראות בגדים ולהחמיץ נשמה. כמה קל לראות מציאות חיצונית ולהחמיץ עולם פנימי.

אבל ככל שחשבתי עליו יותר, הבנתי שלא רק עליו אני כותב.

אני כותב גם על אנשים אחרים. על אותם אנשים שחיים בינינו, ובדרך כלל גם אינם מושכים את תשומת לבנו. אנשים שמרגישים שהם "לא מספיק". לא חשובים מספיק. לא מוצלחים מספיק. לא שווים מספיק. רק מפני שאיש אינו מרבה לדבר עליהם, להתפעל מהם או להעניק להם מקום של כבוד.

וכאן התחדדה בי נקודה נוספת.

הבעיה אינה רק הכאב שאנו חשים כאשר אחרים אינם רואים את ערכנו. הבעיה מתחילה כאשר אנחנו הופכים את תגובת הסביבה למדד שלפיו אנחנו מעריכים את עצמנו, ומפקידים למעשה את ערכנו בידיהם של בני אדם.

אבל מי אמר שהם בכלל מחזיקים בידיהם את סרט המדידה הנכון? הרי כבר ראינו שבני אדם יכולים למדוד בעיקר את מה שנגלה לעיניהם. **הם מודדים את מה שהם יכולים לראות. הקב"ה רואה את התמונה כולה.**

ומכאן אחת הטעויות הגדולות ביותר שאדם עלול לעשות: למדוד את עצמו בסרגל הלא נכון. הרי הקב"ה לא ישאל כמה אנשים הכירו אותך, אלא עד כמה היית אתה. כמה אמת הייתה בך. כמה התגברת. כמה התאמצת. כמה נשאת ישר גם כאשר איש לא הסתכל.

ואז חזרתי במחשבתי אל אותו יהודי שעליו סיפרתי קודם. פתאום הבנתי שייתכן מאוד שאנחנו כלל איננו יודעים מי באמת גדול. ייתכן מאוד שהאדם שאתה מרחם עליו, גדול ממך. וייתכן לא פחות שגם אתה גדול הרבה יותר מכפי שאתה מעז להאמין.

לא מפני שאנשים חושבים כך, אלא מפני שהקב"ה רואה דברים שאיש אינו רואה.

אותו סרגל שגוי עלול להטעות אותנו פעמיים.

פעם אחת, כשאנחנו משתמשים בו כדי למדוד אחרים. ופעם שנייה, כשאנחנו משתמשים בו כדי למדוד את עצמנו.

כלפי אחרים, כאשר אנחנו מזלזלים באדם מפני שאינו מרשים אותנו. וכלפי עצמנו, כאשר אנחנו מרגישים קטנים רק מפני שלא זכינו לכבוד, להערכה או לפרסום.

ובשני המקרים, הטעות מתחילה באותו מקום: אנחנו נותנים למראה החיצוני לקבוע לנו מי גדול ומי קטן.

הלוואי שנזכה לזכור זאת, בעיקר ברגעים שבהם אנחנו מרגישים בלתי נראים. גם אם איש אינו שם לב. גם אם אין מי שמריע. גם אם נדמה לנו שאנחנו אנשים "פשוטים". ייתכן מאוד שכל אלה אינם אומרים דבר על ערכנו האמיתי.

יש מי שרואה. ויש מי שיודע באמת למדוד. והמדידה שלו שונה לגמרי משלנו.

משום כך בוצעים על הכיכר השלמה, אף שהיא קטנה יותר. העין נמשכת אל הכיכר הגדולה, אבל ההלכה מלמדת אותנו להביט עמוק יותר. לא כל מה שנראה גדול בעיני האדם הוא החשוב באמת. לפעמים, דווקא מה שנראה קטן ופשוט, הוא גם השלם יותר.

כך ראוי להביט על בני אדם. וכך ראוי להביט גם על עצמנו.

**יהי רצון שנזכה כולנו, אנו וכל בית ישראל, לשנה טובה ומתוקה,
לכתיבה וחתימה טובה, ושנזכה למלא את תפקידנו בעולם כפי רצונו יתברך.**

נ"ב: התובנה הבאה אי"ה יהיה לשבת בראשית

